

Seger!

Gott Nytt År 1959

Eva Björklund

Bild: Omslag på
Seriealbum 1959

Under slutet av 40-talet hårdnade förtrycket. Fackföreningslokaler ockuperades, kommunister fängslades och mördades. Korruptionen växte till enorma proportioner. Som en reaktion mot det moraliska förfall som bredde ut sig bildade Eduardo Chibás ett liberalt parti, Ortodoxa Partiet, med nationell befrielse och förverkligande av 1940 års grundlag på programmet.

Partiet fick snabbt ett brett stöd och 1947 blev den unge juristen Fidel Castro medlem. Chibás tog sitt liv 1951. Partiet gick ändå mot en säker seger i valet 1952 men den förhindrades av en USA:s stödd militärkupp som återförde Batista till makten.

Fidel Castro stämde Batista inför Högsta Domstolen för brott mot grundlagen, men utan framgång. Han började därför organisera ett uppror. Moncadakasernen i Santiago de Cuba skulle intas under karnevalen den 26 juli 1953. Därefter skulle upproret mot Batista kungöras i radio och folket skulle ansluta sig till revolutionärerna.

Anfallet mot Moncada misslyckades. Många av de 172 revoltörerna mördades. De överlevande, bland dem Fidel Castro, fängslades. I fängelset skrev han sitt berömda försvarstal Historien skall frikänna mig.

26 juli-rörelsen bildades. Rörelsen antog Historien skall frikänna mig som sitt politiska program. De fängslade upprorsmännen och -kvinnorna frigavs efter kraftiga folkliga protester 1955. Fidel Castro reste till Mexiko och där anslöt sig Ernesto "Che" Guevara till befrielse-rörelsen

Åren efter Moncada-attacken organiserades 26 juli-rörelsen över hela Kuba. Revolutionens sociala grund fanns i 600.000 arbetslösa (30% av arbetskraften), 500.000 säsongsanställda lantarbetare, 400 000 industri- och grovarbetare, 100.000 arrendatorer och torpare som hade berövats sin jord, 30.000 besvikna och underbetalda lärare,

20.000 småhandlare som kvävdes av skulder och 10.000 arbetslösa akademiker.

Trettio till fyrtio procent av stadsbefolkningen och mer än sextio procent av landsbygdsbefolkningen var undernärd. Omkring nittio procent av barnen på landsbygden led av parasitsjukdomar. Endast hälften av barnen fick skolundervisning. För det fattiga folkflertalet fanns varken sjukvård eller hälsovård.

I en liten lustjakt, Granma, anlände en 82 man stark gerillagrupp från Mexiko den 2 december 1956. Landstigningen försenades och det uppror som samtidigt skulle pågå i städerna misslyckades. Nästan hela gerillagruppen utplånades av armén, utom 12 man som lyckades ta sig upp i bergen.

Gerillan rekryterade snart nya styrkor bland fattigbönderna i Sierra Maestra. En radiosändare sattes upp och i städerna ökade demonstrationer, strejker och väpnade aktioner. Gerillan kunde öppna nya fronter. Trots Batistaarméns över tjugotusen soldater lyckades de inte tillfoga gerillan några större förluster.

Våren 1958 gick armén till en sista motoffensiv, men moralen i leden var sjunkande, samtidigt som gerillans stöd bland befolkningen ökade och dess styrkor bara växte. Slag för slag befriades landet. Den 31 december 1958 flydde Batista från Kuba med statskassan. På morgonen den 1 januari 1959 bekräftades gerillans seger. I ett tal över rebellradion uppmanade Fidel Castro arbetarna till generalstrejk för att förhindra kuppförsök. Den 2 januari var hela landet lamslaget och militärens möjligheter till fortsatt motstånd omintetgjorda.

USAs 60-åriga välde tog slut på Kuba, och därmed var första spiken i kistan slagen för USAs välde i Latinamerika och Karibien.